

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZÍNHÁZI, ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	12 korona.
Fél évre	6 „
Negyed évre	3 „
Vidéki előfizetők bélyegköltése egész évre 2 K.	

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

SZATHMÁRY ZOLTÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Piac-u, 71. szám.
(Schwartz-ház) II. emelet, feljárt I. fölépcsőn.

Hirdetések feladhatók a városi nyomdában Dózsa György lap-metteur kezéhez is.

Színházunk jövője.

Magasabb szempontok irányítsák-e a város vezetőségét a debreczeni színházi legközelebbi pályázatoknál, vagy rideg üzleti alapokra helyezkedve kiadja kezéből az ellenőrzést a város s a vállalkozó cégére bizza, milyen utakon és milyen eszközökkel akar boldogulni? Ebben a kérdésben látom én lefektetve a debreczeni színészet jövőjének minden feltételét. Kell tehát, hogy tisztázódjék, mi is az a *színház* voltaképpen, mik a tartozékai, hivatása, célja és iránya?

Bátor vagyok ezért előre is figyelmeztetni az olvasót arra a mozgalomra, mely ez idő szerint még csak kiindulóban van, de melyet Páris irodalmi szalonjaiban ma már a legkomolyabban élesztenek, tárgyalnak és hevitenek s mely azt tüzte ki legkomolyabb feladatává, hogy a színházból kikergeti mind azt, *ami nem tartozik a színházhoz*. Vagyis azt akarja, hogy a színház legyen szép, kellemes, esztétikus, ne pedig *reklám és üzlet*.

Mi hát a színház? Üzlet-e csakugyan, vagy valami egészen más rendeltetést célzó intézmény? Erre a kérdésre leszek bátor rövid körülírással felelni. Mindenekelőtt konstatálni kívánom, hogy az anyag, amivel a színház fogalmát megrajzolhatjuk, nem az az épület, a mely a nézőterét körülfogja, az a tér, mely a nézőteret alkotja, sem az az elhelyezkedés, mely a zenekart és színpadot uralni engedi, hanem az ezeken kívül eső: *közönség, író, színész és zenész* együttvéve alkotják a színház fogalmát. Vagyis legyen a színház bármily nagy, a színpad a legtokéletesebb, ha *első rangú színészek, nagylehetségű írók* alkotásait, zsufozt nézőtér mellett, kiváló zenészek kíséretében nem produkálják benne, hivatását betölteni nem tudja. Mert a színház olyan, mint a műterem, csakis zseniális, *alkotó művészek* tudnak bele életet, színt és tartalmat varázsolni. *Kontár az a színigazgató, aki olcsó tagokkal, érdemtelen szerzők darabjával törekszik üzleti sikerekre*. Mert míg tehetséges szerzők, jól fizetett színészek és első rangú művezetés mellett az általános érdeklődést állandóan ébren tartani tudja, az olcsó reklám és aquizíció csupán az ujdonság ingerét gyakorolja s inkább kiábrándít, mint közelebb vonz a színházhoz.

Mert a színház első sorban is az *íróé*. Aki ha tartalmas, ötletes és eredeti: nemcsak szórakozást, de éber érdeklődést is vált ki, *közönséget vonz és sikert* arat. Ha sekélyes és szintelen, bukást hoz a színházra, igazgatóra, színészekre egyaránt. Tehát, mint látni méltóztatnak, csakis a siker adja meg a színháznak a célját, irányát és utját. Ennek pedig első és fő kelléke a *művészi ihlet, a szellem és a zsenialitás*.

Kérdem most már: üzlet a színház, mely művészi hatásokra kell, hogy törekedjen, vagy olyan hajlék, mint egy *képtárlat, műterem, vagy irodalmi vállalkozás, ahol művészi termékek* vannak közszemlére téve?

S vajjon helyénvaló-e olyan helyen, mint Debreczen is, ahol semmi komolyabb faja a szépnak, a nemesnek, a gyönyörre törekvőnek nincsen, mint a színház, — ahol írók, festők, szobrászok megállni, talajt verni nem tudnak, ahol a könyvolvasó, műpártoló közönség olyan ritka, mint a fehér holló, a színházat is üzleti vállalkozássá tenni s kiszolgáltatni *egy bértől egyéni érdekeinek* csak azért, hogy abból ez a milliókkal rendelkező város *pár ezer korona hasznot* huzzon? Nem! És ezerszer is nem! A színház a mi egyedüli helyünk, ahol írókkal, művészekkel találkozunk. Itt olvassuk a könyveket, amelyeket *nem vásárolunk*, látjuk a szobrokat, amikhez nem értünk s kapjuk a képeket, melyek anélkül hatnak képzeletünkre, hogy ezt *mi éreznők*. A színház ebben a városban *az egyedüli iskola, ahol a szépet, a kellemest, a színészek tanítják*. Ha hivatása megaslátán áll!

Ma nem áll, érezzük, látjuk. Minden eszközzel *meg kell tehát teremtenünk* olyanná, amilyennek lennie kell. Pénzünk van hozzá. Az a közönség, mely itt százezer fej közül összevagdott, elég erős arra, hogy a debreceni színészetet megteremtse. Csak *művészelkü, áldozatkész igazgató* kell hozzá, aki megértse az írókat, jól fizesse a színészeket s a maga szemével meglássa, melyik figura *hová való* azon a nagy sakktáblán, a melyet színháznak keresztelt el az illúzió. Ezt pedig csak úgy érhetjük el, ha nem *bilincseket*, hanem *segítő jóbort* nyújtunk az igazgatónak, aki erre az előkelő feladatára vállalkozik.

A színház tehát befele: *irodalom, zene, szépművészet*, amely csupán a dekoráció hatásokat szolgáló anyag megszerzésében *üzleti természetű*, amikor pénzért mutogatja, amit a maga művészelkével összeállított. A színigazgató olyan, mint a műtáros, aki csak akkor számíthat sikerre, ha az, amit összehalmozott, nálunk hatást, érdeklődést tud kiváltani.

Ne adjuk tehát ki a kezünkől azt a kritikai jogot, amit a bíráló bizottság gyakorol minden művészi termeléssel szemben s a színház épületéből ne csináljunk üzletet azért, hogy ezzel megöljük magát a — *színházat*.

Mert ne feledjük, ma még *monopolium* a színigazgatás, melyet az egészséges verseny által nem nemesített. Egy színigazgató, aki bért fizet, ennek fejében szabad üzleti teret követelhet. Akkor mi lesz az *írókkal*, a mai rosszul fizetett *színészekkel*, első sorban magával a közönséggel, amely már is annyira romlott izlésű, hogy a *szépet, stílusosat, nemeset megérteni nem tudja?* S ami első sorban is az *üzleti uralom meghonosodásából magyarázható*.

Ezen igyekezzünk változtatni, nem bérleti, de — *művészi alapon*.

Theatrísta.

RONTÁS.

A Debreczeni Szemle számára írta: *Juhász Gyula.*

*Mióta ő nincs, nincs már nő nekem,
Pedig be szépek vagytok, büszke szépek,
Mint hatlyu, kócsag, úgy lebegtek el,
Ti gyönyörű és múltó jelenések.*

*D tőlem fél mind, tőlem messze jár,
Mert szemeimből távolok üzennek
És öreg bánatok boronganak,
Mint oltárkép mélyén a régi szentek.*

*Mi lehet a tekintetemben, ó mi?
És mért nem tudok más asszonyt szeretni?
Ugy akarok feledni, élni még
S ő minden és minden semmi, semmi!*

SAISON.

A számüzött Karneval.

A Debreczeni Szemle számára írta *Tárnai Iván.*

Déva és ennek példáját követve több vidéki város társasága elhatározta, hogy tekintettel a rossz viszonyokra, ezidén semmiféle mulatságot, vagy ily jelleggel bíró összejövetelt nem rendez.

Zárva maradnak hát a báltermek s Carnevál számüzve fog bolyongni a sötét vigadóknakban. Elgondolkozhat majd rajta szegény herceg, hogy hát megaludt az emberekben a vér, hogy mulatni nemakarnak, elszakadt minden hegedűnek a hurja, hogy nincs mivel talpalávalót huzni, vagy tényleg olyanok a viszonyok, hogy ezek nyomása alatt még a farsang is lekerül a kalendáriumból?

Hiszen azok a sokat emlegetett viszonyok rosszak voltak már tavaly is, meg azelőtt is. Nem ezidén vivna harcot a mama és leánya a szegény papával, előszedvén az elájulástól, a válásnál való fenyegetésig minden érvet, hogy meggyőzzék a konok öreget arról, hogy Mancsi, Dundi, Prutyi, Tifi és még az a jó Isten tudja milyen sohse hallott nevű kisasszonynak okvetlen meg kell varratni azt a selyem ruhát, amelyben a „Tyukszemvágók bálján” megfogja hódítani a világot. T. i. a tyukszemvágók világát.

Álljunk meg, könyörgöm, ennél a selyem ruhánál és emlékezzünk vissza a mi édes mutterunkra vagy a Groszمامára, ki behuzódva a kanapé sarkába kezében az elmaradhatatlan kötéssel, mesélt nekünk az ő fiatalságáról, arról az időről, mikor még ezek az ő hamvas tüzü szemei is felragyogtak, ha, — teszem azt — a lövészek báljáról vala szó. (Kint persze stilszerűen zug-bug a szél, hogy a boldogság idebent legyen a barátságos meleg szobában.)

Hogy is volt csak?... Igen... Fehér mollba vagy batisztba öltöztek, egy szallag a derékon, egy csokor a mellen. Kitellett az egész anzug 5 forintból. És a másik bálon ugyanez a ruha és a farsang minden mulatságán ugyanez. A hajba egy rózsa, vagy egy kamélia, éjfél után a másik. A fej simára fésülve, kettős copfba kötve. De a szivekben ott volt a jókedv, mely mulatni vágyott és mulatni tudott, a bálók célja nem az volt, hogy hamis szivekkel férjet fogjunk s hogy témát keressünk a legközelebbi zsurra, ahol alaposan le lehet szólni majd Prutyköviné ruháját.

Selyemruhát leány fel nem vett volna, az az asszonyok joga volt. És ezekben az olesó moll ruhák-

ban mégis jól mulattak, (jobban, mint ma) s a leányok mégis férjhez mentek) (többen, mint ma.) Ezt a levegőt, ezt a kedvet kéne visszalopni a mai fád bálókra, hogy ne volna igaza Vay Sándor grófnak, mikor visszaemlékezve ezekre a levendula szagu időkre, rezignáltan jelenti ki, hogy a mai emberek már mulatni se tudnak.

És ma? Haj és ma, minden bált, mulatságot, minden háznál egy-egy csata előz meg, melynek célja, kivásalni a bálraivalót. Hisz egy-egy ruha egy vagyionba kerül. És csalódik aki azt hiszi, hogy egy ilyen, duchese-ből, liberty-ből, crepeből, chinee-ből és a jó Ég tudja miből, (néha minden jóízlést [sutbadobva] kombinált költemény elég egy saison-ra. Oh nem! A másik bálba már Berkovicsné egy újabb creaciójáért folyik a harc a papával, ki már elzalogosította az amugy is kétséges menynei üdvösségét is, hogy Mencikének ruhát vehessen rajta.

És így ütnek be azok a rossz viszonyok, amelyek miatt nem mernek ma az emberek mulatni. De, hogy komolyan vennék csak egyszer is azt a figyelmeztetést, hogy „a hölgyek kéretnek egyszerű ruhában megjelenni!” arról szó sincs. Mindegyik tündéralomba burkolja magát s igyekszik elhítenni, hogy ez nálok egyszerű ruha. Pedig otthon sült krumplin és aszalt szilván fog élni az egész familia, hogy valahogy behozzák az árát.

Igy természetesen rosszak a viszonyok, hanem magunk tesszük rosszá azokat. Mert lehet instálom, mai nap is mulatni, csak hozzuk vissza azokat a mollruhás bálukat!

A kályha körül.

A Debreczeni Szemle számára írta *Krudy Gyula.*

I.

Kedves.

Arra gondolok, hogy egyszer így ültünk a tűz előtt este. Az apró vaskályhában magasra szöktek a lángok, mert odabenn egy egész élet ifjúsága égett el. A lámpában nem volt petroleum, gyertyánk már egy szétendeje nem volt, — és így a tűz világított. Nagy bolond árnyékok táncoltak a falon és a nagy szoba csodálkozva nézett ránk, hasonlóan csodálkozott Hollandia partvidéke olajnyomatu vásznán a kanapé fölött. Azok a teli irott papirosok, — aprók és kicsinyek is, — vigan lobogtak, magasra törekvő lánggal. A tanár nagy, kopaszodó fejét bubánatoson csóválgatta a sötét sarokban.

— Füst, füst... Minden füst.

Ő ilyeneket talált ki. Az estét Dereglye Máté is velük töltötte. Bozontos, kis fekete fejét a tenyerébe hajtotta és csodálatos melázással nézett a lángokba. Ő kis szomorú fiú volt, vénülő, nagyon züllött és nagyon jószívű, hat esztendeje elszakadt a családjától, aki vidéken élt. Ez idő alatt nem volt pénze arra, hogy hazautazhasson. Ó, nyomor, — milyen rettenetes a nyomor! Jó kedvre hangoló-é? Boldogító-é?

Hazugság. Kacagó nyomoruság nincs. A nyomor csak csendes és szomorú és töprengésre gerjesztő.

II.

És ahogy úgy égett odabenn az a sok-sok ólom, mely szomorúság ülte meg a szobát. Olyan volt ez a szomorúság, ami névtelen és vigasztalan; előjő, megkap, mintha odakünn járnának az utcán, hol mély ködben hosszú árnyékok csusszannak el az aszfalt felett, siető emberek, forró tekintetű asszonyok árnyai, toppanás, mormoló beszéd hallatszik valami

igen nagy messzeségből. Belenyillallott a szívembe a fájdalom. Im itt temetünk. Temetjük a Máté ifjúságát. Leveleket és verseket. Itt egy virág, száraz... törött...

Máté egyszerre összerendezte. Csillogón nyilladozott a szeme. Verejtékes homlokán végighuzta remegő kezét, aztán elfehéredett arccal mondá:

— Már az is ég...

Gyorsan felesapta a kályha ajtaját s ujjaival belekapott a tűzbe. Aztán az ajkához szoritotta azt a félig égett levelet. Sirt.

A falon a nagy bolon árnyak csodálkozva rebentek össze. A tanár is sóhajtott a sötét sarokban. Ime itt egy álom, ami nem égett el, mint a többi. De a halvány papiros már kormos, már halott az, ami nem támad fel soha.

Máté zavartan nézett körül. Remegő ajakkal mondá:

— Majd aztán azt is... Ez volt az utolsó levél. Novemberben, késő este hozták... Én csak gyerek voltam.

Ijedetn hallgatott el. Bocsánatkérőleg nézett körül a bozontos kis vén fiu, mint mindig, ha többet mondott két szónál. Előre hajolt és a sötét szobában e hideg téli éjszakán koppadt, száradt hangon olvasta. A hangja igen hasonlított ama kerepeléshez, amit a harangok husvétii utrakelése után forgatnak a toronyban.

III.

— „Édes, édes...”

Tudom én azt, hogy én soha, de sohasem leszek a magáé. Maga ugy szeret, amint a leányokat, meg asszonyokat szeretni szokás, mert szépek, formásak. Szeretik, szeretik, de nem veszik el feleségül.

Lássá, hiába szerettünk mi ketten. Maga hiába vágyakozik, hiába gyötri magát szép álmokkal, engem azok még szebb leírására, én azért nem leszek a magáé soha. Már ez így van és ezen nem változtat senki. Tegnap levélre válaszolom ezt.

Leány vagyok még és bizony érzések ismeretlenek előttem. Lehet, vágytam utánuk, nekem is voltak beszédes, édes álmaim, mint magának, de az én álmaim kínosak is voltak, mert a bizonytalanság kin mindig. És most úgy érzem, hogy az álom marad és azt a boldogságot, amit emleget, nem fogom ismerni soha. Mert annyira, édes jó szívem, soha sem tud szeretni maga engem, hogy tisztességesen szeressen.

Nem haragszom, hogy úgy irt. Bizonyosan úgy viseltem magam, hogy joga volt így szólni hozzám. És csak, csak sirok egy kicsit. A könnyek végig folynak az arcomon és szégyellem magam igen nagyon. Istenem, miért nem halhatok meg a halálvágytól pusztán!

Ugy szeretném kimenteni magát magam előtt, A levelet este írta, előtte volt a fényképem, aztán álmatlan volt fáradtsága dacára. És végre is gonosz gondolatai kinek nincsenek?

Jól tette, hogy megírta.

Sok mindent kiolvastam belőle, még a sorok között is olvastam. Hisz maga olyan jó, olyan gyönge. Csak megrontották és olyan fiatal, istenem. Huszonkétéves fiu, akit én imádok a szomorú, vénülő leány.

Nem tudom, ki lesz a maga felesége, de az az asszony mindenekelőtt boldog asszony lesz. Olyan szerelemmel fogja szeretni, amilyen ritkán jut asszonyoknak.

Hogy folytassam?

Maga érzi, tudja, hogy mennyire egész lelkemmel, minden csópp véremmel magát szeretem. Egyszer, mikor magammal vitatkoztam, azt gondoltam, hogy ismerve a maga változó szenvedélyes természetét, szívesen szenvednék egyedül, elhagyatva egy egész életen át azért a rövid esztendőért, amíg a maga felesége lehetnék. Ez csunya dolog, de én nem tehetek róla.

Hogy sohasem leszek a maga felesége, hogy általában asszony nem leszek soha, azt ma már nagyon jól tudom...

Újra elolvastam a levelét.

Szenvedélye lázba hoz és egyben föllázit. Levelelének utolsó lapja előttem van és úgy találok, hogy meglopta az álmaimat, összetépte az illuzióimat és nekem már nincs egy titkos sejtésem, titkolt vágyam, amit maga ne látott, ne érzett volna. Milyen messze hátra vagyok én magától a tudásban!

És nem is akarok tudni!

Nem. Nem.

Ugy szenvedek, mint még soha. Miért iratta meg ezt velem, miért kényszerített arra, hogy feltárjam magam előtt a lelkemet, rést nyissak azon kíváncsi tekintetének, hogy maga bepillantson és csalódottan bámuljon abba az idegen, ismeretlen világba, amit leányszívnek hívnak! Mit csinálok az éjszakámmal? És mi célja volt azzal, hogy felkelte bennem az éjjel nesztelenül jövő bűnös árnyait, hogy rámutatott a gyönyörre, mikor nekem csak a szenvedés jutott?...

Nos, hát felejtünk el egymást?

Istenem, hisz nem tudom elfelejteni, csak szeretni tudom és tegyen, mondjon, írjon bármit — én csak magamat vetem meg, csak magamat, meg magát szeretem nagyon-nagyon.

Mert hogy eltalálja a gondolatom, hogy ellesi, amit behunyttal szemmel ébren álmodom, amire vágyón, remegve gondolok — maga után, boldogító, szerelmes csókja, forró ölelése után vágyakozón, miért?

Istenem, hát miért látzom én asszonynak! Tán a gondolataim asszonyosítanak, a komolyság rútit, a boldogtalanság van velem és élnem kell mégis. Miért, hogy gyáva vagyok meghalni? Hej, ha tudná, milyen rettenetes az: leánynak lenni és én a legboldogtalanságban vagyok. A nyárban, mikor megdermeszt néha valami. Valami, ami megszűröl elősüvítő októberi szél suhanásához hasonló, pedig itt körül virágok és zöld levelek vannak. Az álmaim olyan forrók, mintha ébren élném őket, ébren meg olyan vagyok, mintha álmodnám.

Kérem, édes, édes, felejtsem el, felejtsek el egymást. Mert én sohasem leszek asszony, sohasem szánom rá magam az utolsó lépésre, ami tulvisz azon a mesgyén, amin innen leányságom van. Megölöm magam a nászom előtt... Felejtsem el.

A maga szerencsétlen

Juliája“.

IV.

A tűz magasra lobbant még egyszer utoljára. Aztán egészen sötét lett a szobában. Kivülről be-neszelt a sűrű hóesés, mintha zenélne, suttogna, sóhajtana mennüettet az első szerelemről. Valami vak muzsikust láttam e pillanatban, vénet, görbedtet, pergámen-arcut, aki mély szoba sötét sarkában hegedűjére hajolva, vékonyan és finoman bánik a vonóval, nótát játszva. És félig lehunyja szemét. Előtte ifju párok tipegve, cösszanó lépésekben lejtenek régi-régi táncot. Cini-cini-cini... A hegedűn

elszakadt egy hur. Ifju leányok, szerelmes szemű fiuk csodálkozva pillantanak körül és szomoruan. Vége van, vége van az első szerelem regényének.

Máté eltakarta az arcát két tenyerével és hangtalanul sirt.

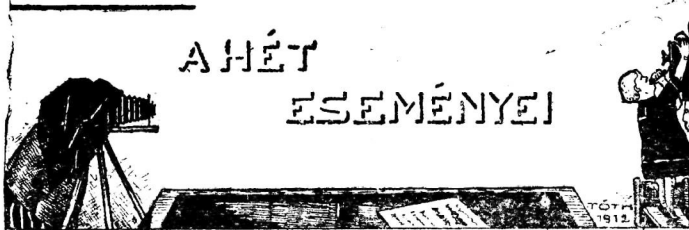
— Mert három esztendeig szerettük egymást. Akkor egyszerre huszonnégy éves lettem, rossz lettem... És nem tudtam különbséget tenni asszony- és leányszerelmek között...

A tanár nagy kopaszodó fejét rázogatta:

— Füst, füst... Minden füst.

Igen, mert ő mindig ilyeneket talál ki.

A sűrű hóesés odakivülről dudorászva sóhajtott a be az ablak nyílásain az első szerelem menüjét.

∴ **A háboru réme** fenyeget mindeneket. De persze nem olyan fekete az ördög, mint amilyennek a kétségbeesett lelkek látják. Itt Debreczenben igazán akkor sem lehetnének kétségbeesettebbek az emberek, ha a legközelebbi gyorsvonattal jönnének s már valahol Ebes alatt járnának szerbek, muszkák s talpig fegyverbe öltözött volna Herczegh János, az ispotályi Leonidás, aki épen a jövő hónapban lesz 10 esztendeje, hogy elverte Kovács megyefőnököt. Tempora mutantur... De nagy legények is voltunk akkor. Micsoda elszánt harci készséggel dobáltuk a záptojásokat egy védtelen, öreg finánc-generális arcába. Mi debreczeniek, akik köztársaság-pártot akarunk cselekedni. És, hej, hogy reszket a lelkünk arra a gondolatra, hogy csakugyan háboru lesz. Olyik háznál már rakják is szakajtó-kosárba az ezüst pénzt s dugják az aranyat. És bizonyos, hogy Skutariban jobban öltözködnek az emberek, mint nálunk, ahol még a borbélyok is panaszkodnak, hogy megcsappant az üzleti forgalom. A kereskedők meg persze egymás után buknak. Nem bálozunk, nem színházozunk, olvasni meg még annál is kevesebbet olvasunk, mint eddig. Legfeljebb a krajcáros lapokat s mohón faljuk a háborus híreket. És panaszkodunk, hogy gyalázatos az élet. De hát ha olyan komisz, akkor mi rajta a féltetni való?! Mikor olyan elszántak is tudunk lenni, mint a Kovács megyefőnök idejében... Mert a debreczeni vitéz csak a fináncsal szemben hős... ha történetesen nincs kard, puska nála, mint 1903-ban is...

*

+ **A debreczeni mohamedánok** istentiszteletet tartottak a Kollégiumban. Nem a mohamedán diákok vallásosságán csodálkozunk, hanem a kollégiumi illetékesek vallási türelmességén, hogy átengedték az istentiszteletre a Kollégium egyik imatermét. Bámuljuk, hogy a püspök ur haragjától nem félték s hogy Degenfeld református debreczeni pápa nem tiltakozott ez ellen. Szóval, hogy azok, akik a debreczeni görög katolikus püspökségtől úgy féltették a debreczeni reformátusság presztizsét, szemet hunytak a muzulmán szertartásra... És hogy a föld még sem nyílt meg az öreg Kollégium alatt...

*

— **A közéleti tisztaság** olyan mint a feleség. Az a jó, ha nem beszélnek róla. Egyáltalán se pro, se contra. Hát a debreczeni közéleti tisztaságról bizony sokat csevegnek az utóbbi időben, sőt még Kovács polgármester is cikkelyt irt róla. Bizony kár volt, ha csakugyan igaza van a magyar közmondásnak s ha az a feleség a legjobb s az a közéleti tisztaság a legfehérebb, amelyről mélységesen hallgat a krónika.

*

(,,) **A városatya-választások** mozgalmainak hullámverése megindult a héten. De jobbára csak kis érdekkörökben s azok utján a lapokban is nyoma akadt. Egyébként a választók egy huszadrésze nem sokat törődik a tizenharmadik választással. A legtöbb ember úgy gondolkodik, hogy egy fa nem erdő és rendszerint csak akkor sziszeg, mikor a fát a hátán hasogatják. Hanem persze, ha valami kulturális, modern követelményeknek megfelelő áldozatot hoz a városi magisztrátus, akkor fennen hangoztatja és éppen az az indolens tizenkilencszázadrész, hogy testétől-lelkétől, minden akaratától idegenek a városatyák, tisztviselők stb. s hogy az ő jámbor képét senki sem viseli a törvényhatóságban. Nem is hoz örömet az ilyen időszaki választás; csak az önjelölteknek addig, míg — el nem buknak. És a komoly, okos publikumnak is csak egy percre a stréberek kudarcakor.

*

(??) **Mikulás** is itt járt, de nem sok jót hagyott itt, valamint nem sok jót vitt el a kereskedésekből se. Mindenki be vagon ugyanis gyuladva s a papírpénzről kezdenek olyan véleménnyel lenni egyesek, mint a Kossuth-bankókról. Igazán kétségbeejtő az a kishitőség, amit lépten-nyomon tapasztalunk. Nemcsak a Csicsogó tájékán, hanem u. n. illetékes helyeken is. A közönség tartózkodó magaviselete miatt pang az ipari, kereskedelmi élet. Idegenek mondják, hogy sehol az országban nem tapasztalható ez úgy, mint nálunk, a gazdag Debreczenben. Mintha a jelenlegi állapotok is igazolnák a közmondást, amely szerint a lelki szegénység egyenes arányban áll az emberekben a szerencsével, gazdagsággal.

*

= **Komikus kis eset** egy volt debreczeni színészno esete. Még a nyáron ellopták egy karkötőjét, amelynek rozettájában aból benne volt a férje arcképe. Bejelentette az esetet a rendőrségnek, mely mindmáig ütötte a tolvaj nyomát s ütögeti továbbra is, mint a Kossuth-utcai zálogház, a Vági Pista betörői után is hiába kutat. Most azután egy ékszerész megvétele kinálta az illetőnek a karperecet. „Valamikor úgy is a nagyságos asszonyé volt, talán színészno korában szorult rá a zálogházra” — bizalmaszkodott az uri nőnek. Hát igen! A zálogházból vette az ékszerész árverelésén. A tolvaj becsapta a lopás után, de hogy lopott a holmi, azt se a rendőrség, se a zálogház, dacára a hú leírásnak, nem tudta. Most azután a rendőrség is tudja. Csak éppen azt az egyet nem tudja, hogy ki volt a tolvaj?!

*

— *Ha nő vagy férfi* olcsón akar öltözködni: szöveget Fischer Adolf és fia (Piac-u. 61.) cégénél szerezze be.

— *Löbl Gyula és Társa* látszerész és fényképészeti szaküzlete Piac-u. 63. szám. Telefon szám 869.

Zanderezés Svéd gymnastika gyenge testalkatnak fejlesztésére. Orvosi massage. Forró lég. Villamozás. Dr. Szász Adolf debreczeni Zander-intézet Piac-u. 59 sz. Földszint, (Telefon 389 szám.)

A farkas.

— Molnár Ferenc vigjátéka a debreczeni színházban. —

Molnár Ferenc drámairói pályája, az első kísérletektől föl ama szédítő magasságokig, amelyekben most jár, a legszebb, a legégyenletesebb pályák egyike, keserűségek és csalódások nélkül való. A siker fája, amely a legtöbb drámairónak csak elfagyott virágokkal kedveskedik, neki évről-évre gazdagon hozza a legszebb gyümölcsöt. Más drámairók, a legnagyobbak is, ismerik a szerencse forgandóságát; a legnagyobbakkal is megesik, hogy erejük, fantáziájuk leggyönyörűbb kivirágzásának idején, megzavarodva, elszedülve, bizonytalanul röpködnek egy-egy káprázató téma körül, amely azután megsemmisíti őket. Molnár nem ismeri ezt a szédülést, nyugodtan, biztosan megy előre a maga útján. Pedig ez az út nem a legkönnyebb és legkényelmesebb, mert egészen új, eddig nem ismert mélységek és szakadékok között vezet el. És mintha keveselné azokat az öröktől való akadályokat, amelyekkel minden színpadi írónak meg kell küzdenie. Molnár szándékosan új gátakat állít és új árkokat ás maga elé. Mégis, milyen megdöbbentő biztonsággal, milyen virtuóz könnyedséggel győz le minden nehézséget. Ha az ő vezető kezére támaszkodva végigmegyünk vele azon az izgató uton, amely egy darab első fölvonásától az utolsóig vezet, a nyugodtságnak mily erős érzése költözik belénk. Érezzük, hogy itt nincs veszedelem, nincs kisiklás, nincs eltévedés, csetlés-botlás, zuhanás, a legszesélyesebb kanyargások között is mindig előre, mindig fölfelé, mindig a cél felé megyünk, ahová annyi meglepetés után boldog föllélekzéssel érkezünk meg, — hála a vezetőnek. Ama nagyon kevesek között, akik biztosan járnak ezekben a magasságokban, — és itt nem Magyarországról, hanem az egész világról beszélnek — Molnár a legelső köztartozó. Ha bölcs mérsékletem nem bénítana meg, azt mondanám, hogy ő a legelső. Több színpadi érteke, élesebb szeme, biztosabb keze ma senkinek sincs és a nagy Sardou örökebe nem a Batailleok és Bernsteinek jöttek, hanem — Molnár.

Új darabja, a Farkas, finom és érzéses vigjáték, a legnemesebb és legelőkelőbb fajtából való. Ugy illenék, hogy elmondjam ennek a darabnak a meséjét, de nem szeretem a kivonatokat, a huskivonatot, a leveškivonatot, amelyek egészen olyanok, mint az igazi hús, meg az igazi leves, csak az ízük más. Akármilyen szépen és okosan mondanám el a Farkas meséjét, az mégsem lenne a Molnár meséje, mert önkéntelenül is meghamisítanék benne egyet-mást, idegen anyagot lopnék bele. A szindarab nem azért íródik, hogy elmeséljék, hanem azért, hogy megnézzék, a darab igazi jelentősége és értéke csak egyetlen egy formában domborodik ki: a színpadon. Mégis, hogy a Debreczeni Szemle olvasóit valamennyire tájékoztassam, elmondom, hogy a Farkas három ember története, a férjé, a felesége és a harmadiké. Nem új dolog? Dehogy nem! Egészen új, mert amíg mindig új emberek születnek és mindig új emberek szeretik, gyűlölik és féltik egymást, mindig új lesz az, ami

ember és ember között történik. A darabot Molnár íróművészetének minden gazdagságával ékesítette föl. Amit az élet reálisat, vidámat és szomorut, amit az álom fantasztikusát, tarkát és csillogót produkál, azt mesteri kézzel kötötte izgató és buja bokrétéba.

*

A jövő operette-slágerai.

— Wiener színházi élet. —

Wien, dec. 7.

Beköszöntött az ugynevezett igazi operette-saison. Wienben minden operette-színháznak megvan a maga sláger-operettje, igaz, hogy nem mindig egyik sláger, de hisz itt a legrosszabb operette is legalább 100-szor megy. Wiennek mind az öt operetteszínháza tele van ez idő tájt, a premier-szezonban mindenik újodásokat játszik. Mikor hozza ezeket Budapest s utána nagykesve a magyar vidéki színpadok. Most azon szerzők darabjairól akarok írni, akiknek a multbani nagy sikerei garanciát nyújtanak arra, hogy az ember, ha elmegy a színházba, egy jó estét fog eltölteni.

Aki azt várja, hogy Fall Leó *Dollár király* és *Elvált asszony* neves szerzője a *Babuska* csufos bukása után megembereli magát és ír egy olyan darabot, ami uralni fogja a színi saionunkat, az csalódik. Legújabb darabja, a „Der liebe Augustus“ olyan operett, amely aligha olyan rövid életű nem lesz, mint a *Babuska*. Tele van unalmas, vértelen keringőkkel s absolute lélektelen muzsika, amelyek miatt csak a pazar kiállítás és a rendező kitünő trükkjei tudják csak percekig feledtetni, hogy Fall Leó milyen unalmas muzsikát írt.

Meséje röviden a következő:

Egy eladósodott herceg olyképen akar pénzre szert tenni, hogy leányát férjhez adja egy nagyon gazdag orosz főúrhez, de a leány hallani sem akar erről a nagyon csunya figuráról. Ő a zongoramesterét szeretné férjül és az orosz főherceget pedig egyszerűen elutasítja magától. A főherceg közben megszereti a hercegnő szobaleányát. A szobaleány pedig szeretője akar lenni a főhercegnek, de később az ismert recept szerint, kiderül, hogy a születésükkor elcserélték a szobaleányt a hercegnővel és az új hercegnő a főherceg lesz és a másik pedig a klavirmaisteré.

Sovány librettó. A szobaleányt egy magyar színésznő, a debreczeni brettliről ismert *Szécsi Magda* adta, a darab minőségéhez képest, nagy sikerrel.

Szándékosan hagyom másodikként Kálmán Imrénének a „Tatárjárás“ és „Obsitos“ magyar szerzőjének a legújabb darabját, a „Kis király“-t. Szorongva vártuk a premiért, ami oly fényes sikert hozott, hogy mi magyarok büszkéek voltunk, mikor egy magyar embernek tapsolt az Ander Wien színház, végtelen disztिंगvált, estélyi ruhás és frakkos közönsége. Ott váltak az egész Wien színházi világának habituéi. Annyi szép asszonyt és kikeményített urat ritkán lehetett együtt látni, mint a „Kis király“ bemutatóján. Öröm volt nézni, mikor a darab vezető keringője után ez a sok szép asszony veresre tapsolta a tenyerét, hogy még egyszer hallhassa egy zseniális magyar muzsikus vérforraló valcer-melódiáját.

Nem a magyar beszél belőlem, amikor e sorokat írom; hanem a tények állítják igazamat. A wien közönség nem nagyon lelkesedik, de most minden felvonás után tizszer-huszsor hívta a lámpák elé Kálmánt, akivel megjelent *Karczag Vilmos*, a volt debreczeni újságíró, jelenleg milliomos színgazgató.

Rendkívül kedves a librettó. Manuelt, a portu-

galok volt királyát viszi a színpadra meséjében, de persze nevet nem emlitenek a szerzők.

A király nagyon nagy Don Juan, egyik kalandját a másikra halmozta, most is egy szép leányt rendel fel a királyi palotába. A leányka feljön ugyan, de előbb az összeesküvőkkel szövetkezik. A király érti a módját a leányfejek elcsavarásában és az egész szoba padlóját, az utat, ahol a leány bejön, telehinteti virággal. A leány beleszédül a pompába, előbb vonakodik, de később a király karjai közé veti magát. Egy kicsit kijózanítja ugyan a vacsora, amit felszolgálnak, mert két pár frankfurti virslit és két pohár pilzenit szervíroznak az inasok. Közben berontanak a lázadók a palotába, a királyt megzavarják idijében és követelik, hogy mondjon le a trónról. A király, midőn látja, hogy minden veszve van, aláírja a lemondást s a másik percben már önfeledten játszik kutyájával. A király a leányt később kiutasítja, azután vissza vonul nyaralójába és ott még egy percre — amikor régi gárdistái meglátogatják — felébred benne az uralkodás vágya. De amikor látja, hogy a rideg valóság nem sok reményt nyújt a számára, végleg lemond a trónról s most már csak a szerelemnek él, az áruló leánynak, aki megszerette, teljes szívéből megbocsájtva.

A libretto végtelen poétikus, fordulatossá, egyszerű csapong a jó kedvtől, majd drámaivá lesz. Kálmán pompás, simulékony muzsikát írt hozzá, minden egyes énekszám olyan fülbemászó, hogy feltétlenül népszerű lesz. Különös nagy hatásra számíthat a darab nagy keringője. Nagyon szépen fel van építve az első és második felvonás finaléja. A hangszerelése a darabnak méltán sorakozik Kálmán előbbi darabjaihoz. A rendezés kitűnő. A kiállítás szemképrázlatosan pazar. A főszerepeket Günther és Treumann, a wieniek dédelgetett kedvencei adták. Günthernek van a második felvonásban egy aranyhárom toalettje, amely oly szép, hogy eseményszámba megy.

Szóval egy magyar ember, a volt debreceni embernek a színháza aratott oly nagy sikert, hogy ezzel a sikerrel e magyar operett biztos világhódító körutjára indult. Bizton merem jóslni, hogy nekünk is nagyon sok feledhetetlen estét fog a „Kis király” szerezni.

Markus Dezső.

A színházi hét. A maga Offenbach-reprizével ismételtlen a magyar színészet decadenciájáról állított ki bizonyítványt. A *Párizsi élet*-hez hasonló reprizeket nem lehet úgy nagy kénytelenségből, hirtelen, hevényszerűen és ötletszerűleg rendezni. Ezeknek az operetteknek csak olyan librettó-vázuk volt, melyet a szereplő művészek ötletessége tett színesekké, találkonyságuk virágozott, diszitett fel, a hosszú, gondos próbák alatt. Ügyszólván az előadók himezték ki a szerző sőtisait, a főrendező jóváhagyása mellett. Mindenkinek volt valami ötlete, szellemes gondolata; azokat azután a főrendező átrostálta s az ő jóváhagyásával került a sugókönyvbe. A *Szép Heléna* sovány szövegkönyve így lett kétszerte tartalmasabb. Még a zenei ötletek is járták akkor s a Pálmay Ilkák, Hegyi Arankák, Örley Flórák, sőt a későbbiek és az Elliger Ilonkák, Réthy Laurák is tudtak valami újat hozni, valami egyénit produkálni a zenei részben is. A szerepekkel hetekig foglalkoztak, szeretettel dajkálták a gyengeségeit is, igazi alakító talentumuk alkotó erejének minden melegségével. A debreczeni repriz ezzel szemben csupa elmálló pongyolaság, csupa bizonytalanság, unalmas szintelenség. Lám a *Lengyel zsidó* is van olyan régi drámának, mint operettnek a Párizsi élet s Zilahy Gyula művésze feledtetni tudta a darab

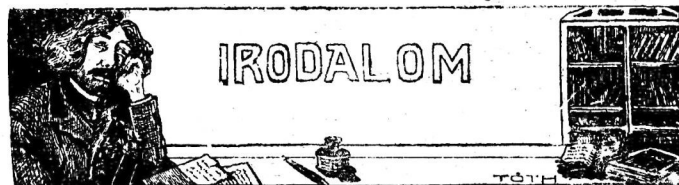
avasságát. Mikor például a nagy lelki tusakodásban jön-megy a *polgármester* ur, elfeledkezik magáról, megint *korcsmáros* lesz s rakosgatja az asztal körül a székeket. A feleségével való öreges szeretkezésben benne van az ő félszázadának minden naivitása, mennyi reális igazság a véres arany megpillantásakor? Amilyen művészi ötletek ezek a drámai színésznél, olyanok voltak a régi operett-színésznél a multban. Kitalálások, jellemzőségek, biztosság, teljes tudás szövegkönyvben, partitúrában. Hát az e heti Offenbach reprizekből igazán nem kérünk így. *Halassynén* kívül senki se állott ott a saját lábán, hanem voltaképpen a közönség tyukszemeit taposta mindenki.

A miniszterelnök, Nagy Endre kellemes komédiája ezzel szemben elég jó előadásban került bemutatásra. Különösen kivált *Vajda* Ilonka, aki legszebb sikerei egyikét aratta. *Szabó* Gyula mintha most nem játszott volna, olyan óvatos diszkrétóval, amelyet utóbb többször megdicsértük. Kiss Mariska aránylag jó volt, ugyszintén a többi szereplők.

A régi debreczeni színészet histrióit mutattuk be egy csoport-képben mult heti számunkban. A csoport-kép névsorát s a kép történetét most közli velünk *Mándoky* Béla, aki ugyancsak érdekes cikket írt a debreczeni városi naptár most megjelent kötetébe a debreczeni születésű *Tőkés* Emiliáról, kinek arcképét címlapunkon közöljük. A nagy művész a 80-as években játszott nálunk.

*

Jananka Alajos kereskedelmi és műkertészeti telepe a Szoboszlói-úton. (Virágüzlete Debreczen, Piac-u. 59. sz. Telefon 8—44. Telep-telefon 10—46.)

Arany János sirversei.

A Debreczeni Szemle számára írta: Lovassy János.

Borongós, szürke délutánokon esüggedés száll a lelkemre; a lomha, barna fellegek az ég boltozatáról mintha rám akarnának szakadni. Hűvös, dermeszlő fuvalom csapja meg az arcomat; fázik az agyam, meghül a vérem és azt hiszem, hogy álmodom, pedig ébren vagyok. Csak a gondolataim szállnak messze, vissza a boldog gyermekévek tavaszába, oda, a szabad hajdu fészekbe, a csonka torony aljába... *Nagy-Szalontára.*

Reális lett azóta a kor; a gyermekek is modern iskolába nőnek, a phisikából tanulják meg, mi az a délibáb? Mi még szaladtunk utána!

Sokszor kivonultam én is langa-métára, oda a régi temető mellé, a vasut felé. Akkor még állott abban a szomorú kertben egy pár vastag, korhadl fejtől való fa, jelöl az enyészetnek.

Némelyik, amelyiken versek voltak, úgy megragadta a lelkemet, mint a delej az acélt, olyan szép volt, hogy sirtam rajta, azt se tudtam pedig, hogy ki írta, nem ismertem azokat sem, akikre írták.

Később, évek múlva hallottam csak, hogy a szalontai régi temetőben *Arany* Jánosnak sok szép verse korhadl el a szüette fákon.

Sok bajjal, gonddal küzdő költő, mint szalontai

rektor írta azokat egy ezüst huszasért, vagy jó szívből, szeretetből. Ime emlékezetből egy:

Sötét éj van, melynek
Viradása nincs;
Csontomon nem esörög
Nehéz, vas bilincs;
Mégis rabként nyugszom
Mélyen, föld alatt;
Lelkem elrepült,
De testem itt maradt.

Több is volt ott, de ki gondolt volna azok megmentésére? Pedig akkor még *Arany* János is élt. Ezek a versek közül egy-kettő talán meg is jelent összes költeményeiben; egy-kettőre, amit én nem tudok, lehet, hogy mások emlékeznek; néhány még hézagosan bár, de most is a fülemben cseng, mint egy elmuló accord, mint a szétpattant hárfa hurjának utolsó rezdülése:

Álom, álom, hosszú álom,
Ébredését várom, várom.

A nagyszalontai régi temetőben azóta már elsimultak a hantok, acélos szemü, piros buza terem a hamvak felett; a fejtőlvaló fákat, az *Arany* János sirverseit feltüzeltte a temetőcsész, csak ott, az új temetőben, egy keskeny márványdarabról ragyog még le az a bus epitaphium, melyet a kesergő édes apa, a zokogva gyászoló költő írt a saját gyermeke, *Szél Kálmán* Arany Juliskának a sírkövére:

Midőn a roncsolt anyagon,
Diadalmas lelked megállt
S megnézve bátran a halált,
Hittel és reménnyel gazdagon
Indult nem földi utakon,
Egy lőn közös, szent vigaszunk,
A lélek él! s találkozunk.

És csakugyan találkoztak! Együtt van most már az egész *Arany*-család; a közös, szent vigasz beteljesült.

A fejfák elkorhadnak: a sirok elsimulnak, csak a szeretet diadalmaskodik a roncsolt anyagon; újra éled a meleg napsugártól, lehullt a sarjadó gabonára pásztás eső képében; ott ragyog mint harmatcsepp a virág levelén minden kikeletkor. Ez az örökkévalóság!

A miniszterelnök. *Nagy* Endre pompás, vidám komédiája, melynek sikere a Magyar Színházban egyre fokozódik, most megjelent könyvalakban, abban a tetszetős, kellemes alakban, melyet *Molnár Ferenc* darabjairól — legújabbán *A farkasról*, — ismer és kedvel a közönség. A pompás, igazi pesti levegőjű, szeretetreméltó materiájú darabnak bizonyára nagy könyv-sikere is lesz, mert ötletessége, frissesége és természetes vidámsága olvasva is megteszik a maguk hatását. A szép kis könyvet a Franklín-Társulat adta ki; ára 2.50 korona.

A Csokonai-kör humoristája. A Csokonai-kör Kassára megy, ahol a Kazinczy-körben felolvasást tart. Hogy pedig ma olyan szomorú a világ, humort is vinni akar magával. Miután pedig humor, — akár milyen ecetes is, — nem igen akad a tanár urak közt, *Nagy* Vilmost viszi, a volt debreceni tanárt, akinek humoreszkjei vörös fonalként húzódnak végig az elmúlt Csokonai-ülések krónikájában. Ott van ugyan a Csokonai-kör szkuptinájában *Szávay* Gyula, a kiváló költő, akinek klasszikus, aranyos humora, — még költeményeiben is, — annál inkább prózájában

igazán elsőrangú, de ő nem képviselheti a Csokonai-kör humorát, mert nem *tanár*. A Csokonai-körben pedig a humort okvetlen tanári diplomával bíró egyén reprezentálhatja csak Kassán. Hát Vili fogja képviselni, akinek a *nőkről és a rózsabimbókról* szóló felolvasása még élénk emlékezetében van a debrecenieknél. És lehet, hogy itt Debrecenben transzil is volt az e fajta humor, de Kassa intelligens közönsége nem tudja majd, mit szól hozzá. Hát ez a kiküldetés mindenestre humorosabb, mint a Vili humoreszkjei.

Az e rovatban felsorolt művek kaphatók **Hegedűs és Sándor** könyvkiadóhivatalában, Kossuth-utca 11. szám.

Mindenféle zeneművek kaphatók *Csáthy Ferenc*, Debreczen legrégebbi könyv-, papir- és zeneműkereskedésében, Egyház-tér.

Örök sötétségben.

A Debreczeni Szemle számára írta: **KAFFKA MARGIT.**
(6)

Azután öneki kellett játszania. Habozva siklott át a rég nem játszott dallamokon, néhol sajtóságon összemossa, másutt megcsontkítva őket. Ah, régen, még növendékkorában csinálta így; az alkonyati gyakorlóórak magányában, amikor néha olyan összevissza játszott, vagy csak úgy magától; csodálatosan hullámozó, izgatott érzésekkel — és a tanári megleszték néha. Igen, ez abból a szonátából való, amiért egyszer megdorgálta az egyik; egy különös, technikai önkénykedésért — és nyomban, sietve, próbálgatva utánjátszotta ő is. Pedig nem volt helyesen, nem, így ez nem a szerző; egy hevesen fejlődő, néhol zabolátlan és mégis törekeny asszonyi lélek — ez ő volt akkor — és úgy érzi, ma újra a régi.

Az asszony észrevette, hogy a mester előre hajlik a székében és megérezte az alakja élénk, felfigyelő mozdulatát. Elpirult kissé és most már bátrabban, öntudatosan játszotta önmagát. És halvány félgondolatok is szállongtak agyában ezalatt. Valóban, hiszen ez ő! Hiszen ez mind megvolt a lelkében és szunnyadt régtől fogva, e sok, nyomorékká fékezett vágyakozás, korán előtt éleveségek, ki nem fejezett, mély gyökerű szomorúság. Azelőtt csak a zenében talált formára mindez. Szerencsés volt, a sorsa mindent adott neki; szerették, mulatni vitték, megtanították hálásan, szépen örülni és okosan adták férjhez. És a benső, igazi lényé átformálódott; a felületen könnyű, játékos színekben csillogott; igen, így kellett mindennek történnie, hogy ő megtalálja önmagát. Igen, a fejlődés álmatag, hullámozó éveiben játszott néha ilyenformán.

Az ölébe hullatta a két kezét, csend volt egy percig.

— Sohasem játszotta Grieget? — kérdezte azután a művész komolyan.

— Egyszer valami ünnepélyen, Anitra táncát.
— A balladákat nem? Meg kell ismernie! Az egyénisége, a kifejezőmódja ahoz való. De sokat, sokat kell gyakorolnia. A domboru kottákat elküldöm!

Halkan beszélt, színes, eleven beszédhangja volt, mélyen, bensőségesen zendülő, mint a harangszó. És a rövid szavakból Éva elismerést érzett ki. Valószí-

nüleg kedv nélkül jött ide. Egy elkényeztetett, beteg asszony makacs szeszélyének hitte csak az egészséget; hadd erőlködjék, míg elfogy a türelme. És most, az asszony tudta, hogy már kivivott valamit. Hogy a mestere komolyan figyelemre méltatja őt.

Bucsuzásnál kezelt csókolt a férfi nyugodt, szőlőni könnyedséggel. Szemben álltak, a kezük egy percig egymáséban pihent.

— Szeretném ismerni arcról is — mondta gyorsan Éva, már csaknem megtalálva a régi, fesztelen modorát. — És akarnám, hogy maga is ismerjen engemet.

Nem volt kacérság e szavakban, ők ketten jól tudták ezt és megértették egymást.

— Parancsoljon! — mondta a mester könnyedén és előbbre hajolt kissé. És az ujjai hegye óvatosan, gondos figyelemmel és gyöngéden cirkált keresztül az egymás arcán. Hisz egyedül voltak a szobában.

És az asszony ujjában egy kissé erőszakos vonal, borotvált fiatal férfiarca emléke maradt, gyors ivü homlok, mélyen ülő szemek és eleven ajkak.

És ma langyos, tavaszos februári reggelen a levegőre vitette székét Éva. Lentről az utcáról gondatlan sürgés moraja hatolt fel és a nagy, olvadó víz illata érzett. Az asszony mélyen lélekzett, az erkély korlátjára hajtotta fejét; és hervadt, szürkekék iris virág szagát, majd egy virágzó almafa üde lehelletét, egész illatszivárgányt álmodott végig az első tavaszi reggelen.

*

(Folyt. köv. a jövő számban.)

A Mezőgazdasági Bank mint Szövetkezet Debreczen, Piac-utca 38-ik szám a.

A Drodrecht életbiztosító társaság vezér-képviselősege.

Gyümölcsözteti a tagok takarékos- és folyószámla-betétjeit. — Kölcsönöket nyújt: Jelzálog-biztosíték, :: érték-papír-fedezet és kezesség mellett, előnyös feltételek és jutányos kamatláb mellett 5 és 10 évre.

Egy törzsbetét 20 fillér. — Egy üzletrész 50 korona.

IGAZGATÓSÁG:

Dr. Magoss György elnök.	ifj. Bozzay Pál vezérigazgató.	Geiger Simon alelnök.
Auszerlitz Ármin	Farkas József	Leitner Dezső
Bleyer Adolf	Sz. Jármy Tamás	Stern Péter
Dr. Dóczy Emil	Kupferstein Jakab	Wiener Adolf
Ernst Vilmos		Ungváry József

A Crème Simon nem új szer, alaposan ki van próbálva. Tonikus és enyhítő elvek szerint van összeállítva és az egyedüli gyógyhatású enyhítő szer. A Crème Simon fehérit és gyengéddé teszi az arcbőrt, adván neki csodálatos üdéséget és bársonyszerűséget. Illatja gyönyörű. Hölgyek, akik toilettjéikhez naponta használják, állandóan megtartják a fiatalos látszatját és üdéséget.

Gyökeres tyukszemirtó Kárpáti-szesz köszvény csúsz ellen szemölcsöt, tyukszemet és bőrkeményedést azonnal megszünteti. — Ára 70 fillér. ++++++
kiváló hatással bir. Ára 1—2 K.
Alatus apróvész eleni szer, csodás hatása. +++++
Ára 1—2—4 korona. ++++++

A fenti szerek egyedüli főraktára és készítője
HARSÁNYI LAJOS gyógyszerháza
a „Reménység“-hez Debreczen, Csapó-u.

LUDESER JÁNOS, DEBRECZEN,
Városház épület. ==

Különösen színházi sálakban, kesztyűkben, legyezőkben és illatszerekben nagy választék.

Színházi bluzok féláron.

A miniszterelnök.

Benke, postatiszt — — — — —	Szabó Gyula
Benkéné — — — — —	Kiss Mariska
Gróf Bérczy, miniszter — — — — —	Szilágyi Ernő
Grófné — — — — —	Uty Gizella
Dr. Vas Jenő — — — — —	Lajthay Károly
Kalmár — — — — —	Kovács Károly
Grünfeld — — — — —	Máthé Gyula
Linka — — — — —	Vajda Ilonka
Mari — — — — —	Vámos Gizella
Rendőrtiszt — — — — —	Kállay
Mentőorvos — — — — —	Kiss Imre
Vencel — — — — —	Lévay Farkas
Ügynök — — — — —	Szászhalmy Gy.

LEGSZEBB BORSALINO ÉS PICHLER FÉRFIKALAPOK

Kitűnő férfi fehérneműk és különleges szép nyakkendők.

LENGYEL UTÓDA, FRANK IMRÉNÉL

a „Dréher“ sörosarnok mellett. Telefon 855. szám.

Benke Dániel kishivatalnok szerényen él a feleségével egy kis, kétszobás lakásban. A férj épp egy családi perpatvar után elmenekül hazulról, amikor egyszerre egy nagyon elegáns idegen ur, az akkori miniszterelnök toppan be a lakásba. Az előkelő idegen, aki csak az asszonyt találja otthon, azt hiszi, hogy egy találkahelyen jár és mikor megtudja, hova toppant be, az izgalomtól könnyebb-fajta gutaütés éri. Mindenki azt hiszi, hogy Benke felesége csakugyan a miniszterelnök kedvese. Benke szegényében nem is mer már bemenni a hivatalába. Egyszerre aztán megérkezik hozzá a hivatali főnöke, aki, legnagyobb csudálkozására lekötözve szives hozzá és a protekcióját kéri — a miniszterelnökhöz. Egymásután jönnek Benkéhez a protekciót kérő emberek és a kis postahivatalnokból néhány óra alatt nagy protektor és ismert kijáró lesz. Az egykori kishivatalnokból gazdag ember lett Ekkor aztán lesujt a nagy csapás Benkére: a miniszterelnököt ismét megüti a guta, de most már csakugyan a találkahelyen.

Apródy József

órás és ékszerész üzletét Piac-utca 30. szám alól

Csapó-u. 10. szám alá

helyezte át az udvarba (kereszt épület). <<<<<<

HIDVÉGER ANTAL

bank és váltóüzlete
DEBRECZENBEN,
Deák Ferenc-u. 13. sz.

Foglalkozik az ös-
szes bankügyletekkel.

TELEFON 416-IK SZÁM.

Tengerész Kató.

Steinfeld lovag ellentengernagy	— — — — —	Szabó Gyula
Vácsi Róbert tengerészkapitány	— — — — —	Farkas Pál
Kopp Gyula sorhajó hadnagy	— — — — —	Szászhalmy Gy.
Radák Lajos báró sorhajó zászlós	— — — — —	Falussy István
Dr. Kazár Sándor főorvos	— — — — —	Kassay Károly
Kádas Tamás kormányos	— — — — —	Székely
Szepe, a Vácsi legénye	— — — — —	Máthé Gyula
Sághi, matróz	— — — — —	Kiss I. Sándor
Temessi báró	— — — — —	Solti Ernő
Kató, a Kádass leánya, Temessi báró gazdasszonya	— — — — —	Borbély Lili
Lujza, a kapitány felesége	— — — — —	M. Torday Erzsi
Teréz, Temessi leánya	— — — — —	Aranyossi Nusi
Berta, a főorvos felesége	— — — — —	Ligeti Vilma
Radványiné	— — — — —	Arday Vilma
Szobaleány	— — — — —	Vámos Giza
Bama	— — — — —	Szemző Erna

Gyermekjátékok,

Francia babák. — Babakocsik. — Hintalovak. — Plüsch-
és posztóállatok. — Társasjátékok. — Porcellán-
edények. — Chinaezüst ajándéktárgyak legnagyobb
választékban mesés olcsón

SCHWARZ M. L.-nél
PIACZ-UTCA 52. SZÁM. (MEGYEHÁZ MELLETT.)

I. felvonás. A „tengerre magyar“ nevű hadihajó
tisztikarát előkelő estélyen látja vendégül Temessi báró
Budapesten. A vendégek közt nagy az izgatottság, mert
Radák Lajos báró, a sorhajózászlós, elvesztette a napló
ját. A napló Váci kapitányhoz került, ez pedig nagy baj,
mert a zászlósnak éppen Vácinnál volt viszonya. Meg
kell tehát akadályozni, hogy Váci a naplót elolvassa.

II. felvonás. A hajó fedélzetén a megijedt és kom-
promittált szereplők Katót, az öreg, derék Kádas kormá-
nyos leányát bízzák meg, hogy a naplót valahogyan meg-
kerítse. Kató vállalkozik is a feladatára.

III. felvonás. Kádas kormányos lakásán találkozik
a társaság. A napló körül fennforgó összes bajok elsimul-
nak, a félreértések kiegyenlítődnek. Radák, aki a kacér
Vácinnál egészen szakított, feleségül veszi a baronesszt,
a báró pedig elveszi a bájos és elragadó Tengerész Katót.

Ganofszy Lajos

fűszer- és festékkereskedése
Debreczen, Csapó-u. 18.

Az asszonyfaló.

Raffainé	— — — — —	Halasiné S. Etel.
Tilda, a leánya	— — — — —	Borbély Lili.
Maros Béla, örnagy	— — — — —	Kassay Károly.
Camilló, unokaöccse	— — — — —	Falussy István.
Mary White	— — — — —	Zilahyné S. Vilma.
Donogán báró,	— — — — —	Szabó Gyula.
Sőtérné	— — — — —	O. Erdélyi Margit.
Milhay, baronesz	— — — — —	Csepregi E.
Adél	— — — — —	Kállayné.
Nelly	— — — — —	Levendovszky I.
Katóka	— — — — —	Nagy Zsuzsa.
Lovászi) Az „Asszonyfalók“	Kiss I. Sándor.
Szirák báró) clubjának tisztviselői	Máthé Gyula.
Jankó, Maros inasa	— — — — —	Farkas Pál.
Lina, Raffainénál szobaleány	— — — — —	Kassayné.
Feri, a Mary nasa	— — — — —	Kállay K.

Kovács Gyula és Társa

nőidivat termei Debreczen. Főter 55.

(Hungária kávéház mellett.)

Őszi és téli **ujdonságok** női felöltőkben. Divat-
bundák, plüsch- és szőrmekabátok, leány és gyermek felöltők, boák és
muffok. Costümök, pongyolák, színházi és esti köpe-
nyek divat-
színekben **a legolcsóbb árak mellett**
Csipke, selyem és szövetblousok, divatos kötött kabá-
tok dus választéka.

A debreczeni színház
művészei és művésznői

Kobrak

ozipókben

aratják sikerelket.

A farkas.

Dr. Kelemen, ügyvéd	— — — — —	Lajthay Károly
Vilma, felesége	— — — — —	Halassy Mariska
Jani, fiok	— — — — —	Radnothy
Szabó György	— — — — —	Pethő Pál
Kegyelmes asszony	— — — — —	Serfőzy Etel
A tikár	— — — — —	Lévai Farkas Pál
Micike	— — — — —	Arday Vilma
Ritterné	— — — — —	Uti Gizella
Michál hadnagy	— — — — —	Szászhalmy Gy.
Zágony hadnagy	— — — — —	Bérczi Ernő
Főpincér	— — — — —	Kállay
Szobaleány	— — — — —	Aszalay
Szakácsné	— — — — —	Erdélyi Margit

Fenyő Sándor

és Fia

Piacz-utca 63. sz.
+++ Alapítotott 1877-ben. +++

Férfiszabó- és divatüzlet. Leg-
ujabb bel- és külföldi gyapju-
szövetek. Nagy raktár kalapok,
nyakkendők és minden e szak-
mába vágó tárgyakban. +++++

Saját gyármányu FEHÉRNEMŰEK

Világhírű **HABIG**-kalapok.

Dr. Kelemen ügyvéd féltékeny a feleségére és a farkasra, aki az ő fehér báránkjára körül ólálkodik. Pedig a felesége becsületes jó asszony. De ez az asszony valamikor, még nem is olyan régen, leány volt, leány, akiből a házasság mindent kiölt, csak az álmódást nem. Az asszonynak van egy leánykori udvarlója, aki hét évi távollét után fölbukkan. Az asszony elalszik és megálmodja, hogy szerelmese visszajött érte... Az álma egyre szebb lesz, egyre gazdagabb. Fölbred. És most igazán visszajön érte szerelmese... de vele együtt már az élet, az ébrenlét, a józanság, az okosság, a kötelességek, férj, gyerek, megalkuvás, beletörődés stb. A bárány, a báránynál szokatlan hősiességgel elküldi a farkast és folytatja azt az életet, amelyet epdig élt.

Elsőrangu úri-divatárúk, „ITA“

és „BORSALINO“ kalapok,

különleges nyakkendők a legszebb választékban

Frank Testvéreknél

Piacz- és Szent-Anna-utca sarok. — Telefon 749.

Bosznay J. és Társa cégnél

Debreczen, Kossuth-u. 5.

a karácsonyi occasio-árusítás

kivételes **OLCSÓ ÁRAK MELLETT** folyamatban van.

Csakis elősmert elsőrendű anyagok és nem külön e célra vásárolt karácsonyi holmik kerülnek eladásra:

Tiszta gyapju sötétkék és fekete kelmék

115 cm. széles, karácsonyi ára . . . K 1'70

135 cm. széles, karácsonyi ára . . . K 3'50

Tiszta gyapju angol kelmék

115 cm. széles, karácsonyi ára . . . K 1'50

és K 1'70

Tiszta gyapju kosztüm kelmék

135 cm. széles, karácsonyi ára . . . K 2'90

Tiszta gyapju francia Delinek

karácsonyi ára . . . K —86 és K 1'10

Francia Grenadinok

alkalmi ruhákra és bluzokra,
karácsonyi ára K —94

Csikos mosó Grenadinok

bluzokra és pongyolákra,
karácsonyi ára K —52

Bluz-selymek

karácsonyi ára K 1'50

Ruha-selymek

Karácsonyi ára K 1'70 és K 1'90

Jó mosó Barchetek

karácsonyi ára K —42 és K —54

Bársonyok

gyönyörű szép mintákban,
karácsonyi ára. K 1'50

Jó mosó Kretonok

karácsonyi ára K —46 és K —52

Ruhavásznak

selyemfényű, karácsonyi ára K —58

~ Mintákat vidékre készséggel küldünk. ~

Gaze- és Selyemsálak, Plaidek, Ridikül, Esőernyők,
Zsebkendők, kötők és más praktikus ajándékcikkek.

URANUS

SZÍNHÁZ

E héten!

Hétfőn, Kedden,
Szerdán Csütört.

E héten!

December hó
9., 10., 11. és 12-én

A Hugó Viktor ciklus — A nyomorultak IV-ik (utolsó) része
„MARIUS”

3 felvonásban. — Aronkívül a GYÖNYÖRŰ KISÉRŐ MŰSOR!

Pénteken, szombaton, vasárnap, december 13., 14. és 15-én

A világhírű berlini szépség és kedvelt mozi-színész Henny Porten fellép-
tével

== HALÁLRA ÍTÉLVE ==

Társadalmi dráma 2 felvonásban. Ezt megelőzi a kítűnő új műsor

Szombaton, december hó 14-én délután 3-tól fél 5-ig és fél 5-től 6-ig

félhelyárú gyermek-előadások.

Külön e célra összeállított kítűnő műsorral. ::

Pilseni Sörcsarnok

Piac- és Kossuth-utca sarkán.

Van szerencsém amélyen tisztelt közönséget értesíteni, hogy a Pilseni Sörcsarnok vezetését átvettem. A közönség szíves pártfogását kéri illő tisztelettel Szklenár József, vendéglős.

Vasárnap délután uzsonna -- zene.

Naponta friss csapolású pilseni és kőbányai sörök.

Lakodalmakat, alkalmi reggeliket, vacsorákat, a legkényesebb igényeknek megfelelőleg elkészítve elvállalok. Mérsékelt áru abonament-ok üzletben és üzleten kívül. Színház után friss vaosora. A n. é. közönség figyelmébe ajánljuk a Pilseni ebédet és vaosorát. — Egy teríték 2 korona.

Tisztán kezelt borok. Mérsékelt polgári árak.

>>>> Pontos és figyelmes kiszolgálás. <<<<

Szabó Miklós

Debreczen, Piacz-utca 19. sz. alatt
(volt Ranunkel házban.)

Rendelésszerűen készült, kész
férfi, fiu és gyermekruha

különlegességek állandóan raktáron.

Felöltők, télikabátok.

Külön mértékszerinti

angol uri szabóság.

Helyi és megyei telefon 10—64.

**Legolcsóbb szabott árak
minden darabon feltüntetve.**